

Evropska unija

Istraživanje javnog mnjenja građana Vrbasa

Navike građana Vrbasa u grejanju domaćinstva i transportu

U Beogradu, oktobra 2011. godine

Evropska unija

1. METODOLOGIJA

Istraživanje domaćinstava u Vrbasu obavljeno je u periodu od 20. septembra do 1. oktobra 2011. godine.

Istraživanje je realizovano na uzorku od 400 domaćinstava, na teritoriji opštine Vrbaš. Urađeno je 36 punktova, a podaci su prikupljeni putem upitnika, tehnikom intervjuisanja, odnosno „licem u lice“ (*face to face*) anketara i ispitanika.

OPIS UZORKA.

Pol: muški – 52%; žene – 48%.

Starost: od 18 do 29 godina – 11%; od 30 do 39 godina – 10%; od 40 do 49 godina – 15%; od 50 do 59 godina – 20%; 60 i više godina – 44%.

Školska sprema: bez škole/osnovna škola – 26%; škola za radnička zanimanja – 7%; srednja škola – 50%; viša škola ili fakultet – 13%; učenik/student – 4%.

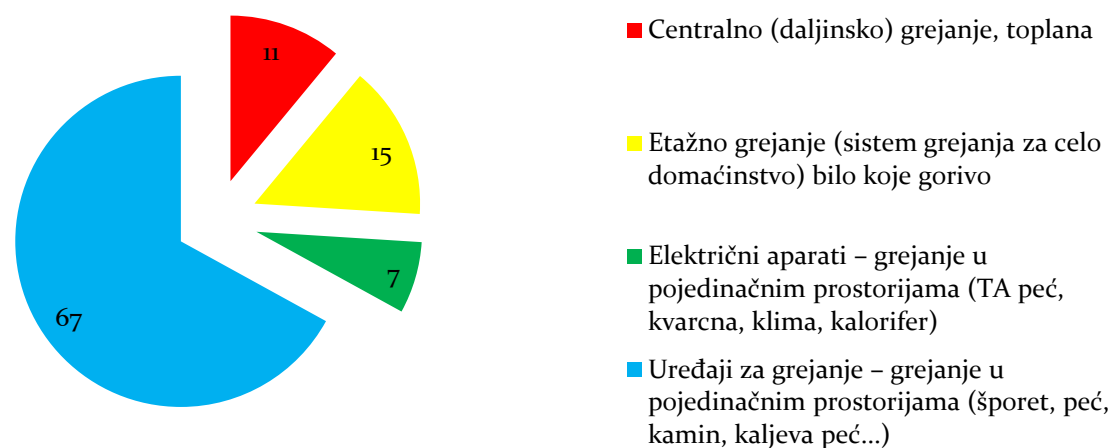
Zanimanje: poljoprivrednik – 3%; NK ili PK radnik – 12%; KV ili VK radnik – 34%; tehničar – 14%; službenik – 6%; stručnjak – 11%; domaćica – 15%; učenik/student – 5%.

Evropska unija

2. Navike građana Vrbasa u grejanju domaćinstva

Grafikon 1. Kako se građani Vrbasa greju (%)

- Najveći deo građana Vrbasa se greje pojedinačnim uređajima, tačnije 7% njih koristi električne uređaje, a 67% uređaje za grejanje u kojima koristi neko drugo gorivo. Dakle, radi se o domaćinstvima u kojima većina ispitanika koristi pojedinačne aparate da bi zagrejala prostor u kome živi.
- Oko četvrtine ispitanika koristi ili etažno grejanje ili centralno (daljinski sistem grejanja). Njih 15% ispitanika koristi etažno grejanje koje ima samostalan izvor toplote. Na sistem daljinskog grejanja priključene su desetine domaćinstava u Vrbasu, tačnije njih 11%.

Evropska unija

Tabela 1. Vrsta goriva koju koriste za grejanje (%)

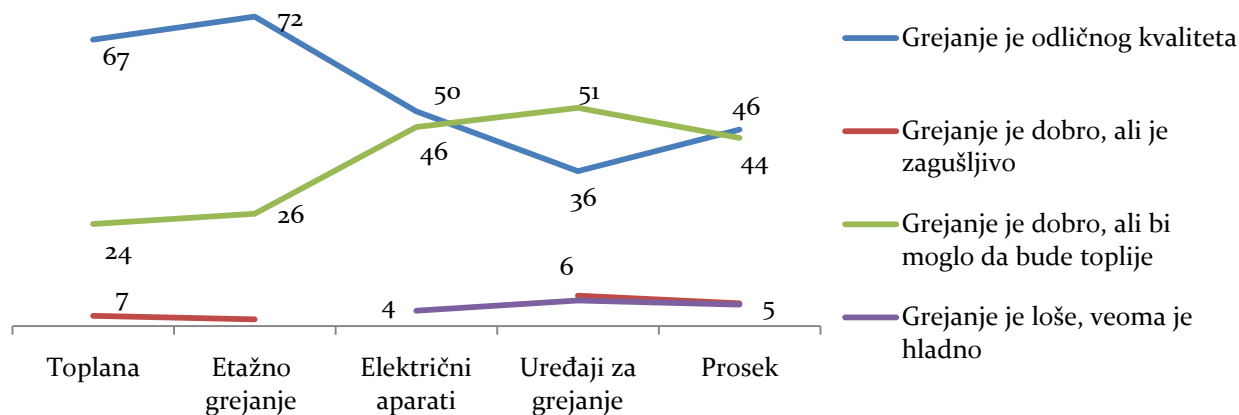
	Toplana	Struja	Drva	Prirodni gas	Ugalj	Nešto drugo (šaša, briket..)
Daljinsko grejanje	52		7	29	12	
Etažno grejanje	5	3	39	23	25	5
Električni aparati		93		7		
Uređaji za grejanje		1	71		26	1
Prosek	6	8	55	7	23	2

- Najveći broj građana Vrbasa se greje na drva i to je primarni izvor energije za njihova domaćinstva. Osim drva, značajno je i učešće uglja kao energenta i ono se pojavljuju kod 23% ispitanika. Podaci o korisnicima struje za zagrevanje prostora u kome žive su slični, pa tako u proseku 8% ispitanika koristi električne aparate kako bi zagrejali prostor.
- Možemo primetiti da se ugalj najviše koristi u domaćinstvima koja koriste uređaje za grejanje, ali i etažni sistem. Svaki četvrti ispitanik Vrbasa koristi ugalj, a da pritom ima etažni sistem grejanja u svom domaćinstvu.
- Čak 71% ispitanika koristi drva kada sopstveno domaćinstvo greje preko individualnih grejnih tela, međutim, nije zanemariv procenat i onih koji koriste drva kao ogrevni materijal, a da su pritom korisnici etažnog grejanja.

Evropska unija

Grafikon 2. Zadovoljstvo postojećim načinom grejanja (%)

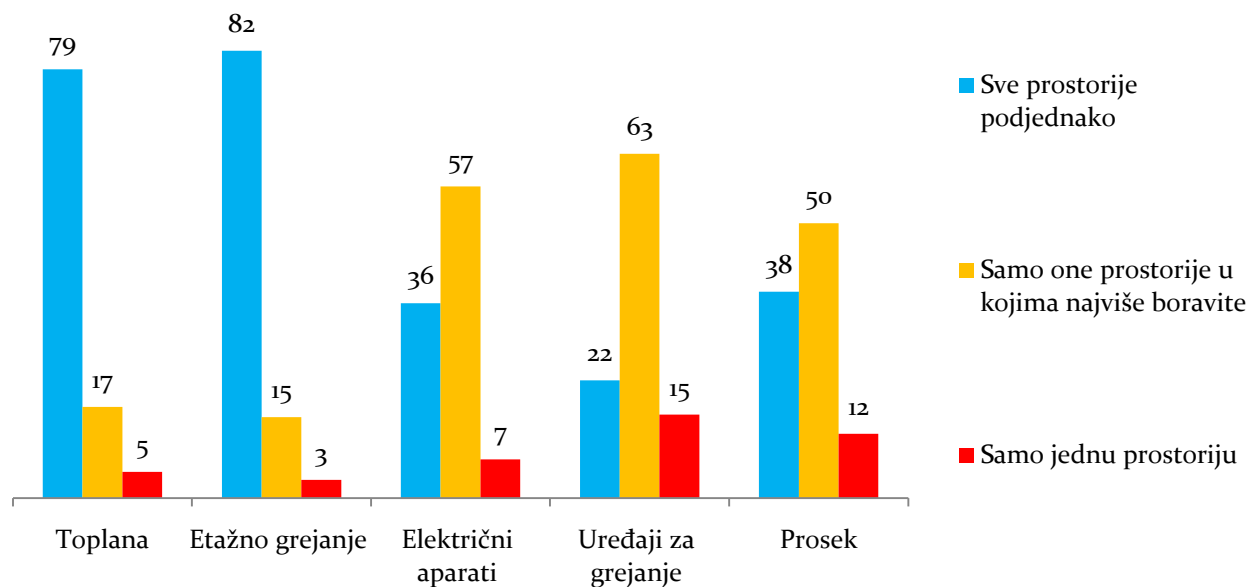
- Veliko zadovoljstvo načinom rada toplana i kvalitetom grejanja iskazuju domaćinstva koja imaju centralno grejanje. Dve trećine ispitanika smatra da je ovaj vid grejanja odličnog kvaliteta, dok 24% ispitanika smatra da je centralno grejanje dobro, ali da bi moglo da bude toplije.
- Najveće zadovoljstvo grejanjem, navodeći da je odličnog kvaliteta, su domaćinstva koja koriste etažni sistem grejanja (72%). Slično kao kod centralnog grejanja, četvrtina ispitanika smatra da je etažno grejanje dobro, ali da bi moglo biti toplije u zimskom periodu.
- Ispitanici Vrbasa procenjuju da su grejanja putem električnih aparata ili nekih drugih uređaja za grejanje takođe dobra, ali da bi moglo biti toplije, dok su ispitanici koji su se izjasnili da je grejanje veoma loše i da je hladno, upravo korisnici pomenutih oblika grejanja (4% odnosno 6%).

Evropska unija

- Generalno gledano, domaćinstva koja koriste individualne aparate za grejanje su najmanje zadovoljni, s obzirom na to da se kod njih beleži najmanji procenat ispitanika koji su rekli da je grejanje odlično, a s druge strane, oni su jedini ocenili da je njihov način grejanja loš i da je u zimskom periodu hladno.
- Prosečna temperatura koju dostiže jedno domaćinstvo u Vrbasu je 15 stepeni u grejnoj sezoni, međutim, gledajući pojedinačno, temperature oko 25 stepeni se, uglavnom, kreću u domaćinstvima koja imaju etažni ili daljinski sistem grejanja. Centralno i etažno grejanje za domaćinstva u Vrbasu predstavljaju dobar oblik grejanja, ali i zagušljiv.

Grafikon 3. Grejanje prostorija u domaćinstvu (%)

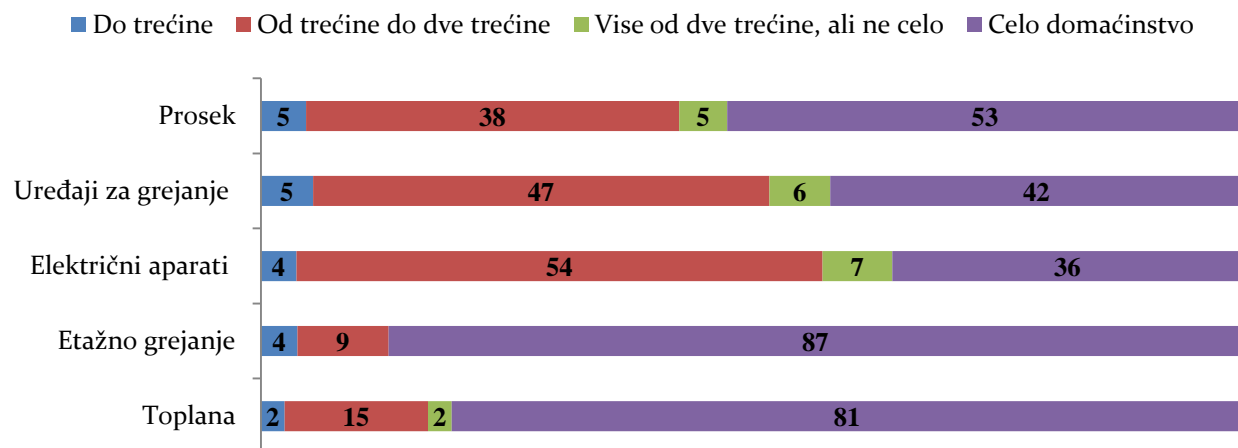

Evropska unija

- Ispitanici zagrevaju svoje prostorije zavisno od sistema grejanja koje se koristi u domaćinstvima Vrbasa.
- Domaćinstva koja koriste centralno ili etažno grejanje su ona koja zagrevaju sve prostorije podjednako. Čak 82% ispitanika je reklo da zagreva sve prostorije, a da je pritom korisnik etažnog sistema. Mali procenat se, kod korisnika ovog oblika zagrevanja, javlja kada je u pitanju zagrevanje samo pojedinih ili jedne prostorije u domaćinstvu.
- Kada su u pitanju oblici grejanja koji podrazumevaju individualno grejno telo, ispitanici Vrbasa uglavnom zagrevaju prostorije u kojima najviše borave. Njih 63% koji koriste uređaje za grejanje, zagreva samo prostorije u kojima borave što je приметно više od proseka. Kod korisnika ovog tipa grejanja, beleži se i najviši procenat onih koji zagrevaju samo jednu prostoriju (15%).
- Niko od ispitanika iz Vrbasa nije rekao da ne greje prostor u kome živi.

Grafikon 4. Površina domaćinstva koja se greje (%)

Evropska unija

- Kad uporedimo podatke o tome kolika je površina stambenog prostora domaćinstva i površina koju oni greju, dobijamo niz podataka o procentualnom grejanju stambenog prostora. Ove podatke grupišemo u četiri kategorije, u cilju preglednosti podataka: do trećine stambenog prostora koji se greje, od trećine do dve trećine, od dve trećine do 90 i preko 90, odnosno celo domaćinstvo.
- Kada ove podatke „ukrstimo“ sa tipom grejanja, dobijamo slične nalaze kao i u prethodnom grafikonu. Oni koji su na daljinskom sistemu grejanja ili etažnom sistemu, greju uglavnom celo domaćinstvo, dok se ostali uglavnom odlučuju za grejanje do dve trećine stana.

Tabela 2. **Kupovna moć i tip grejanja (%)**

	Nemamo dovoljno novca za hranu	Imamo dovoljno novca za hranu, nema za kupovinu odeće i obuće	Imamo dovoljno za hranu, odeću i obuću, ali nema za skuplje stvari – na primer, za frižider, TV	Možemo da priuštimo i kupovinu nešto skupljih stvari, ali ne i tako skupih kao što su npr. kola	Možemo da kupimo što god želimo
Toplana		14	43	36	7
Etažno grejanje		18	51	31	
Električni aparati		18	71	7	4
Uređaji za grejanje	11	35	44	9	1
Prosek	7	29	47	15	2

Evropska unija

- Prilikom ispitivanja koji oblik grejanja je zastupljen kod građana Vrbasa, možemo primetiti i blisku povezanost izbora grejanja sa materijalnim stanjem domaćinstava.
- Ispitanici koji su veoma lošeg materijalnog statusa (što podrazumeva da nemaju dovoljno novca za hranu), koriste uređaje za grejanje kao što su drva ili ugalj, što je i logično s obzirom na da možemo pretpostaviti da je snabdevanje drvima za njih najpristupačnija opcija.
- Grupa ispitanika koja smatra da ima dovoljno novca, ali ne i za skuplje stvari, u najvećem procentu koristi električne aparate kao izvor grejanja, dok nešto bogatiji sloj stanovništva se uglavnom odlučuje za etažni ili daljinski sistem grejanja.

Tabela 3. **Potrošnja po tipu grejanja (%)**

	Etažno grejanje	Električni aparati	Uređaju za grejanje	Prosek
Do 20000	7	43	17	18
20001-40000	19	29	50	43
40001-60000	22	21	22	22
60001-100000	44	7	9	15
Više od 100000	7		1	2

- Interesantan podatak je da za građane Vrbasa, najjeftiniju opciju predstavlja grejanje putem električnih aparata gde njih 43% u toku grejne sezone potroši do 20.000 dinara. Polovina naših ispitanika u Vrbasu je procenilo da kao korisnici uređaja za grejanje kao što su drva ili ugalj, račun u toku grejne sezone mogu iznositi i do 40.000 dinara,

Evropska unija

dok najskuplji oblik grejanja predstavlja sistem etažnog grejanja, gde imamo situaciju da 44% ispitanika plaća i do 100.000 dinara zimi, koristeći ovaj način grejanja.¹

Tabela 4. Pozitivno vrednovanje stanja pojedinih termičkih elemenata u domaćinstvu (%)

	Izolacija zidova	Izolacija tavana i krova	Stolarija, prozori	Izolacija podova
Toplana	60	60	50	57
Etažno grejanje	75	77	66	80
Električni aparati	61	57	36	46
Uređaji za grejanje	40	39	31	38
Prosek	49	48	39	47

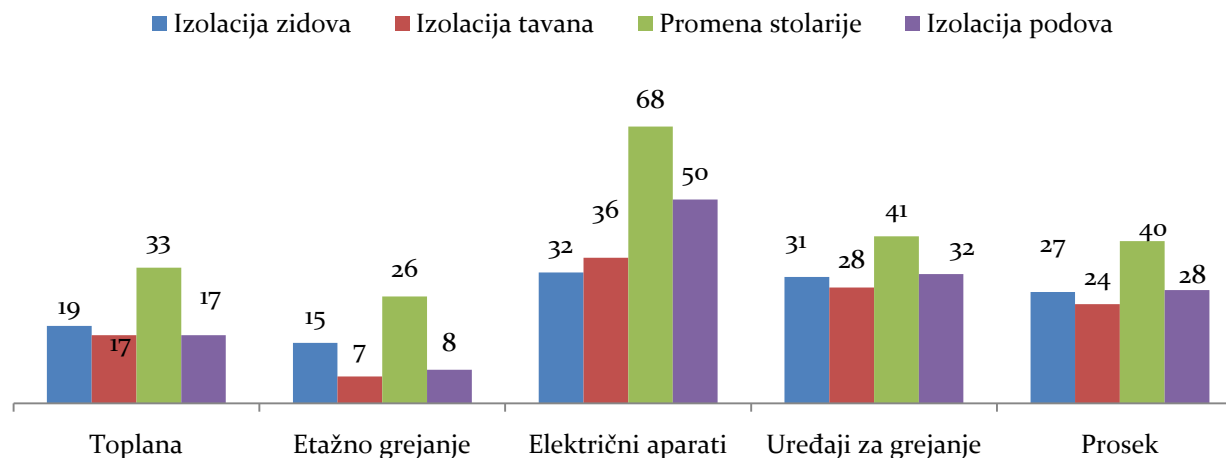
- U ovom slučaju, najpre smo izdvojili pozitivne vrednosti vezane za toplotnu izolaciju po različitim segmentima. Iz prikazane tabele, možemo uočiti da ima drastičnih razlika kada je u pitanju određeni sistem grejanja i termoizolacija.
- Čak 80% pozitivnih stavova se beleži kada je u pitanju izolacija podova prilikom korišćenja etažnog sistema grejanja. Takođe možemo primetiti da, kada je ovaj sistem grejanja u pitanju, visok procenat pozitivnih odgovora se beleži kod izolacije svih segmenata. Možemo zaključiti da se radi o dobrostojećem sloju građana koji imaju mogućnost korišćenja etažnog sistema grejanja i adekvatnog opremanja sopstvenog domaćinstva.
- Najveći problem sa termoizolacijom imaju domaćinstva koja koriste različite uređaje za grejanje. Kada je reč o svim segmentima, zabeležena pozitivna mišljenja su ispod proseka.

¹ Kada je reč o daljinskom (centralnom) sistemu grejanja, potrošen novac na račune u toku grejne sezone zavisi u odnosu na cenu struje po kvadratu i kvadrature stana.

Evropska unija

Grafikon 5. Diferenciranje prioriternih ulaganja u domaćinstvu (%)

- Kada smo pitali građane Vrbasa na šta bi utrošili prioriterno eventualni zajam za termoizolaciju, najveći broj ispitanika nam je rekao da zajam ne bi uzimao i takvih je 56% ispitanika. Njih 26% čini najveći procenat ispitanika koji se odlučio za neku od opcija i to je bilo poboljšanje prozora, vrata i stolarije.
- Možemo primetiti da je, kod svih oblika grejanja, prioriterna stvar promena stolarije. Najveće odstupanje od proseka možemo primetiti kod ispitanika koji koriste električne aparate kao način zagrevanja prostorija. Čak 68% njih se izjasnilo da je potrebno ulaganje u stolariju.
- Ono što je, takođe, interesanto jeste da domaćinstva koja koriste sistem daljinskog ili etažnog grejanja, znatno odstupaju od proseka. Vidno niži procenti se beleže kada su u pitanju ulaganja u sve navedene segmente.

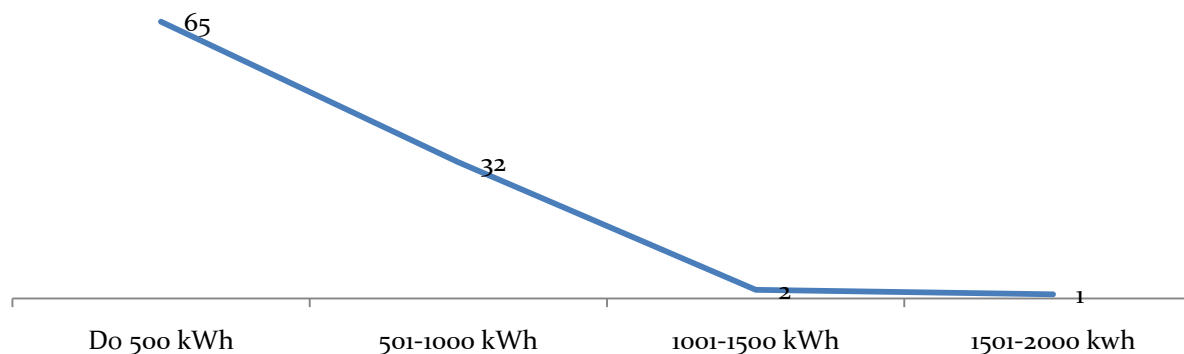

Evropska unija

3. Potrošnja električne energije u domaćinstvima u Vrbasu

- Građani Vrbasa znatno više vode računa o mesečnom iznosu novca koji troše na račune za struju nego o broju potrošenih kilovat časova. Iako postoji uska veza između ove dve stvari, ono što zanima ispitane građane Vrbasa je pre svega iznos u dinarima, dok su im potrošeni kilovat časovi sporedna stvar.
- Stoga ne treba da čudi podatak da je svega 28% ispitanika u Vrbasu znalo da nam navede tačan iznos prosečne mesečne potrošnje (ne računajući struju koju potroše na grejanje) u kilovat časovima, dok je taj procenat za navođenje novčane sume 87%.

Grafikon 6. Prosečna mesečna količina utrošene električne energije u kWh (%)

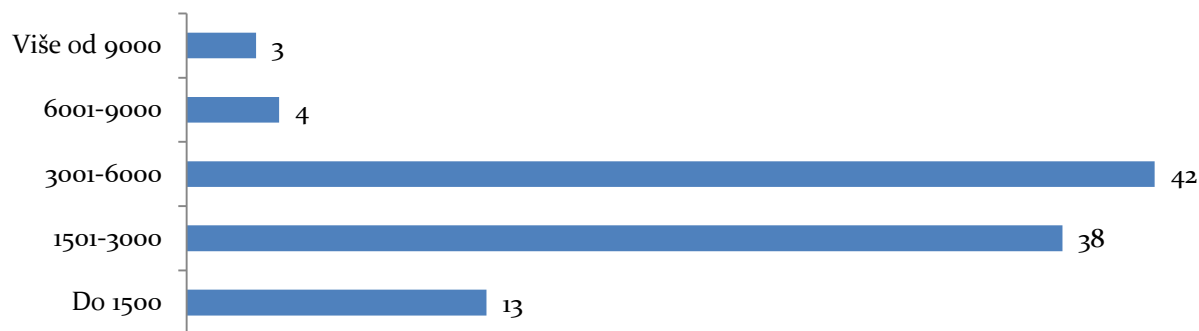

Evropska unija

- Među ispitanicima koji vode računa o mesečnoj potrošnji električne energije (bez struje), njih 65% se izjasnilo da troše do 500 kWh, dok je svega 3% onih koji troše preko 1000 kWh mesečno. Ovo nam pokazuje da postoji jasna veza između ispitanika koji su upoznati sa količinom utrošene električne energije u kWh i štednje.

Grafikon 7. **Prosečna mesečna količina utrošene električne energije u novcu (%)**

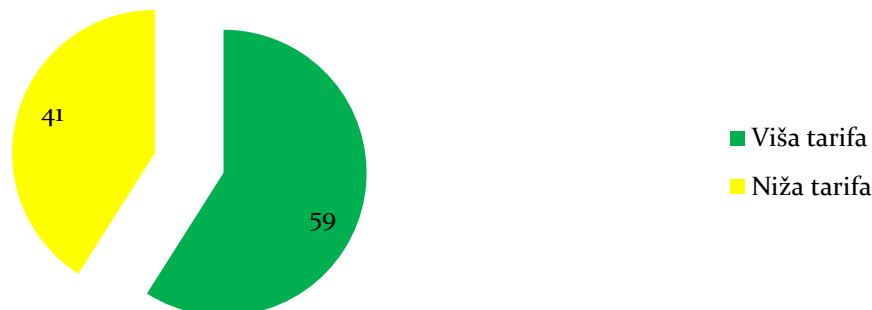

- Broj ispitanika koji troše do 1500 dinara mesečno iznosi 13%. Nešto više od trećine domaćinstava u Vrbasu troši do 3000 dinara mesečno, dok najveći procenat ispitanika troši između 3000 i 6000 dinara mesečno na električnu energiju (42%). Veoma mali procenat domaćinstava troši nešto više novca od pomenutih kategorija.
- Ispitanici u Vrbasu su mnogo bolje upoznati sa količinom novca koji mesečno izdvajaju kako bi pokrili troškove električne energije od količine potrošenih kilovat časova. Svega 13% ispitanika nije znalo da proračuna koliko novca mesečno izdvaja radi plaćanja mesečnog računa za struju bez troškova grejanja.
- Dakle, ispitanici koji prate broj potrošenih kilovat časova su istovremeno i oni koji u većoj meri štede električnu energiju.

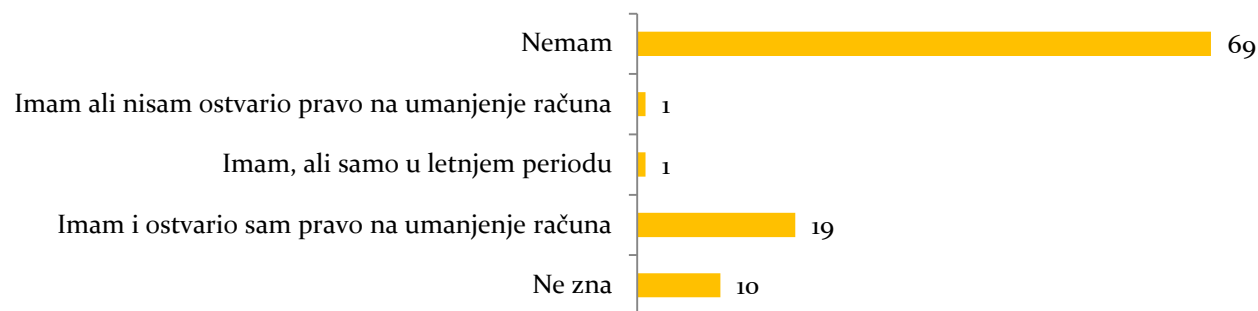
Evropska unija

Grafikon 8. Odnos viša-niža tarifa

- Građani Vrbasa, u proseku, smatraju da je 59 % električne energije koju potroše tarifirana po višoj ceni, dok je 41% utrošene energije tarifirano po nižoj ceni.

Grafikon 9. Korišćenje popusta na osnovu uštede struje (%)

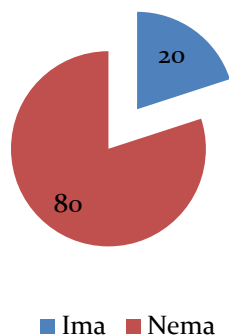

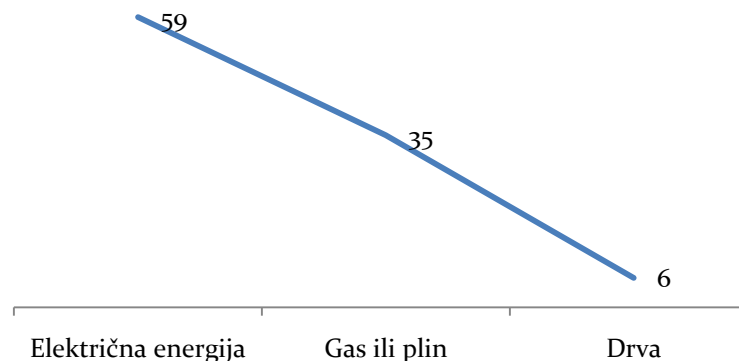
Evropska unija

- Skoro svaki peti ispitanik u Vrbasu ispunjava uslove za popust na mesečni račun kada je u pitanju plaćanje električne energije. Veoma visok procenat je onih koji uopšte nemaju pravo umanjenje mesečnog računa (69%), dok 19% čine ispitanici koji su imali i ostvarili pravo na popust.

Grafikon 10. Posedovanje klima uređaja

Grafikon 11. U Vrbasu se za kuvanje koristi...

- Može se primetiti da među građanima Vrbasa, tek svako peto domaćinstvo poseduje klima uređaj što može činiti još jedan od načina uštede električne energije. Takođe, visok procenat korisnika gasa ili plina za kuvanje (35%) u domaćinstvima, značajno doprinosi smanjenju mesečnih računa koji stižu domaćinstvima u Vrbasu.

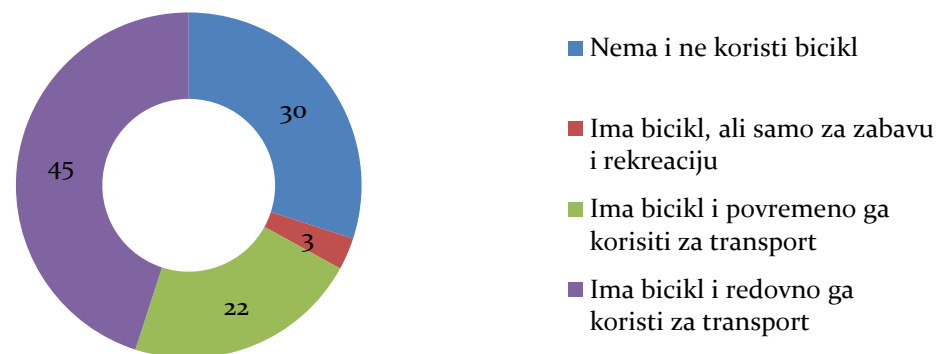

Evropska unija

4. Bicikl kao vid alternativnog transporta u Vrbasu

- U Vrbasu se beleži značajan procenat građana koji koriste bicikl kao transportno sredstvo, ali i u druge svrhe.

Grafikon 12. **Korišćenje bicikla u Vrbasu (%)**

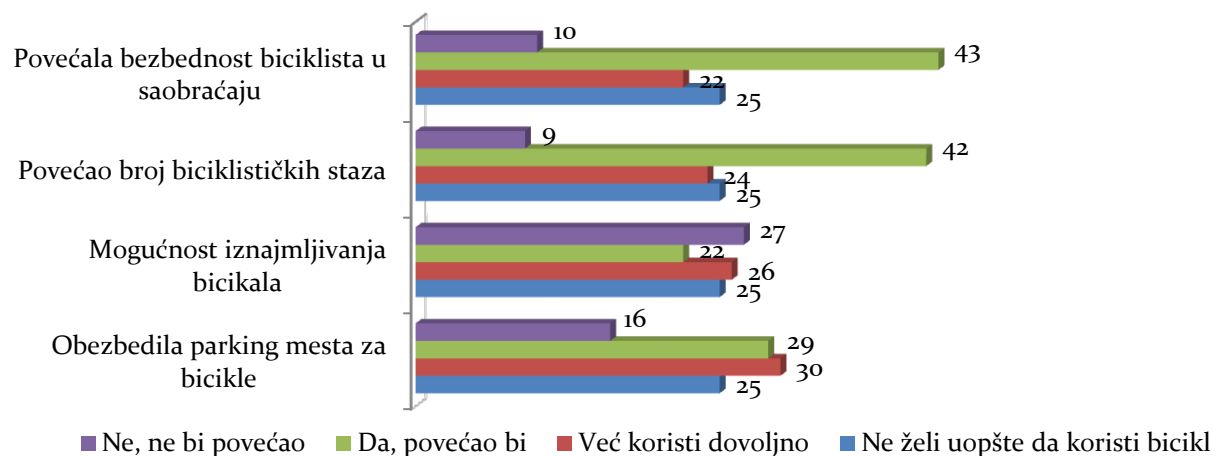

- Preko dve trećine ispitanika u Vrbasu poseduje bicikl u svom domaćinstvu koristeći ga u različite svrhe. Za zabavu i rekreaciju, bicikl koristi svega 3% ispitanika, dok 22% njih navodi da sopstveni bicikl povremeno koristi i kao prevozno sredstvo.
- Nešto manje od jedne trećine ispitanika (30%) nema i ne koristi bicikl, dok 45% poseduje bicikl pri čemu ga redovno koristi za transport.

Evropska unija

Grafikon 13. Motivacija za povećano korišćenje bicikla

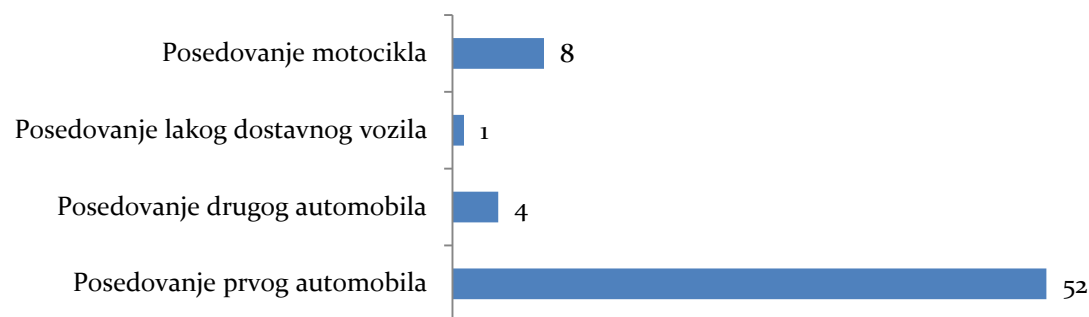
- Kroz navedene tvrdnje pokušali smo da ustanovimo na koji način bismo mogli da motivišemo građane Vrbasa o aktivnijoj upotrebi bicikla kao prevoznog sredstva.
- Svaki četvrti ispitanik Vrbasa smatra da ga nijedno poboljšanje radi povećanja broja bicikala u transportu neće motivisati da koristi bicikl. Po pitanju svakog oblika motivacije, 25% ispitanika odgovara da ne želi uopšte da koristi bicikl.
- Ipak, značajan broj građana smatra da bi se broj biciklista povećao u gradu ukoliko bi se povećao broj biciklističkih staza i ukoliko bi se povećala bezbednost biciklista u saobraćaju. Obezbeđivanje parking mesta za bicikliste bi takođe u značajnoj meri moglo da doprinese povećanju broja bicikala kao prevoznog sredstva.

Evropska unija

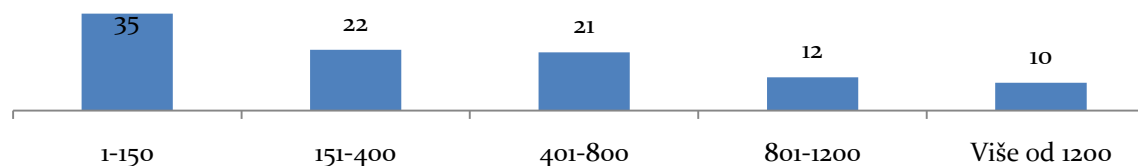
5. Posedovanje prevoznog sredstva

Grafikon 14. Posedovanje motornih vozila (%)

- Kada smo ispitivali građane Vrbsa o posedovanju motornih vozila, preko polovine ispitanika je odgovorilo da poseduje jedan automobil (52%). Ni svaki deseti ispitanik (8%) u Vrbsu ne poseduje motocikl kao prevozno sredstvo, dok svega 4% odnosno 1% ispitanika poseduje drugi automobil, odnosno lako dostavno vozilo.

Grafikon 15. Mesečno pređena kilometraža (%)

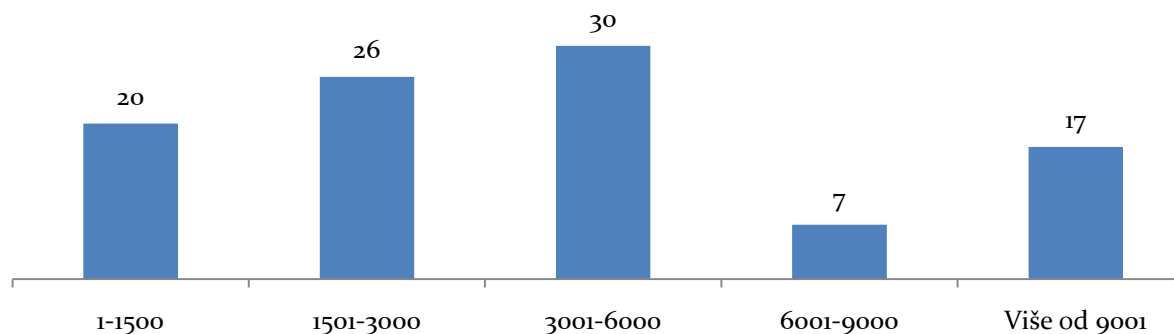

Evropska unija

- Nakon što smo ispitanicima Vrbasa naglasili da bi trebalo uzeti u obzir posedovanje svih prevoznih sredstava u domaćinstvu, zamolili smo ih da procene koliko iznosi pređena kilometraža na mesečnom nivou svih vozila.
- Kako bi jasnije prikazali dobijene podatke, najpre smo odgovore grupisali u pet kategorija, zavisno od količine pređenih kilometara.
- Oko trećine građana u Vrbasu, u sopstvenim transportnim sredstvima pređe do 150 kilometara mesečno, dok 22% ispitanika prelazi do 400 kilometara, odnosno 21% prelazi do 800 kilometara mesečno.
- Svaki deseti ispitanik pređe preko 1200 kilometara mesečno sa sopstvenim vozilima.

Grafikon 16. **Mesečna potrošnja novca na gorivo (%)**

- Imajući u vidu sva prevozna sredstva koja poseduje jedno domaćinstvo, najveći procenat ispitanika Vrbasa troši između 3000 i 6000 dinara mesečno.
- Svaki četvrti ispitanik procenjuje da mesečno potroši na gorivo između 1500 i 3000 dinara, dok čak 17% građana Vrbasa smatra da mesečno za gorivo izdvaja i preko 9000 dinara.

Evropska unija

Grafikon 17. **Korišćenje lokalnog prevoza (%)**

- Veoma mali procenat građana Vrbasa koristi lokalni prevoz u njihovom gradu. Nešto manje od četvrtine ispitanika koristi gradski, prigradski ili oba prevoza, dok 77% ispitanih građana uopšte ne koristi lokalni prevoz.
- S obzirom na to da građani Vrbasa slabo koriste lokalni prevoz, ispitanici nisu mogli najbolje da procene koliko eventualno u proseku kilometara mesečno pređu koristeći gradski odnosno prigradski prevoz.
- Putem linija koje povezuju grad i sela na teritoriji opštine, stanovnik Vrbasa mesečno pređe oko 25 kilometara, međutim, jako visok procenat je onih ispitanika koji tvrde da ne mogu da ocene koliko mesečno pređu i onih koji tvrde da ne koriste prigradski prevoz (88%).

EU disclaimer: This report has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this report are the sole responsibility of CeSID, and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

EU obaveštenje: Stvaranje ovog izveštaja pomogla je Evropska unija. Sadržaj izveštaja je isključivo odgovornost CeSID-a i ne predstavlja stavove Evropske unije.